

Ísafjarðarbær
Hafnarstræti 1
400 Ísafjörður

Reykjavík, 2. maí 2024
UST202404-083/A.B.
10.04.03

Efni: Tillaga - Breyting á aðalskipulagi Ísafjarðarbæjar 2008-2020 - Suðurtangi

Vísað er til erindis skipulagsfulltrúa Ísafjarðarbæjar er barst 5. apríl sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um tillögu vegna breytingar á aðalskipulagi Ísafjarðarbæjar 2008-2020 á Suðurtanga.

Í greinargerð kemur fram að breytingin gengur út á að íbúðarbyggð á Suðurtanganum leggist af en í staðinn komi athafnasvæði og Gamli slippurinn og svæðið sunnan gömlu fjörunnar breytast úr svæði fyrir þjónustustofnanir í athafnasvæði. Auk þess er gert er ráð fyrir gámasvæði á syðsta hluta tangans og því mun hafnarsvæðið ná til þess hluta.

Syðst á tanganum er gert ráð fyrir nýrri u.þ.b. 2,3 ha landfyllingu. Efnismagn er óþekkt. Nýta á efni sem til fellur vegna dýpkunar við Sundabakka og í Sundunum, sbr. gildandi aðalskipulag.

Mengun hafna

Umhverfisstofnun bendir á að sumt efni í höfnum (oft dýpkunarefni) sem tekið er upp eða hreyft til getur verið mengað af þungmálmum, þrávirkum lífrænum efnum eða öðrum mengandi efnum sem getur haft neikvæð áhrif m.a. lífríki.

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að fjallað sé um áhrif framkvæmdanna á lífríki ef gert verði ráð fyrir raski á botni hafnarinnar.

Lög um stjórn vatnamála

Í greinargerð er fjallað um lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og vatnaáætlun 2022-2027.¹ Lögin ná yfir grunnvatn og allt yfirborðsvatn (þ.e. straumvötn, stöðuvötn, árósavatn, strandsjó, lón og jökla). Fram kemur í 28. gr. laganna þar sem fjallað er um réttaráhrif vatnaáætlunar, að opinberar áætlanir á vegum stjórnvalda, svo sem vegna skipulagsmála, náttúruverndar, orkunýtingar og samgangna, skulu vera í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem fram kemur í vatnaáætlun og lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála.

Við endurskoðun eða breytingu skipulagsáætlunar sveitarfélags skal, þegar við á, samræma skipulagsáætlunina vatnaáætlun innan sex ára frá staðfestingu vatnaáætlunar. Sveitarfélagið þarf að fjalla um og meta áhrif skipulagsins á vatnshlot þar sem það á við (þar sem fyrir séð er álag á vatn). Einnig bendir Umhverfisstofnun á að mikilvægt er að

framkvæmdaraðilar séu upplýstir um að ítarlegra áhrifamat þarf að liggja fyrir áður en leyfi fyrir framkvæmdir og/eða starfsemi er veitt. Þau framkvæmdaleyfi sem sveitarfélagið gefur út þurfa að vera í samræmi við stefnumörkun vatnaáætlunar og lög um stjórn vatnamála.

Í umhverfismati skipulagstillögunnar segir:

„Á fyrirhuguðu fyllingarsvæði eru líflitlar sandfjörur og á botninum er fíngert set. Í mati á umhverfisáhrifum vegna dýpkunar við Sundabakka kemur fram að tegundir sem lifa á botni utan við hafnarkantinn (á dýpkunarsvæði) séu algengar á samsvarandi dýpi í Skutulsfirði, við Vestfirði og víða við landið.

Á fyllingarsvæðinu er enga sjaldgæfa tegund að finna. Verndargildi lífríkisins við Sundabakka er því lítið og fjölbreytni þess ekki meiri en gerist og gengur í Skutulsfirði og Ísafjarðardjúpi.

Því má gera ráð fyrir að landfylling við suðurenda Suðurtanga muni ekki hafa áhrif á lífauðugt svæði eða viðkvæmt lífríki. Sé horft til mats á umhverfisáhrifum vegna dýpkunar við Sundabakka má gera ráð fyrir að landfylling muni hafa neikvæð áhrif á þær fuglategundir sem sækja sér fæðu á svæðið sem mun raskast. Ekki er þó talið að fuglar innar í firðinum verði fyrir teljandi áhrifum.

Samkvæmt fyrirliggjandi gögnum má ekki búast við að ný landfylling muni hafa áhrif á sjávarstrauma í firðinum. Því má gera ráð fyrir að Pollurinn muni ekki breytast sem viðtaki og gæðapættir sem lýsa eiga ástandi strandsjávar, skv. lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála, ekki að versna.“

Vatnshlotin sem um ræðir er strandsjávarvatnshlotin Skutulsfjörður innri 101-1282-C¹ og Skutulsfjörður ytri 101-1381-C².

Stofnunin bendir á að öll strandsjávarhlot eiga að vera í að minnsta kosti góðu vistfræðilegu ástandi og góðu efnafræðilegu ástandi. Nái vatnshlot ekki umhverfismarkmiðum skal fara í aðgerðir til að draga úr álagi, leggja til mótvægisáðgerðir eða breytingar á framkvæmd til að tryggja gott ástand vatns. Umhverfismarkmið um ástand eru lagalega bindandi og má ástand vatnshlota ekki hnigna, hvorki tímabundið né varanlega.

Strandsjávarhlotið Skutulsfjörður ytri hefur ekki verið ástandsflökkað, þ.e. vistfræðilegt og efnafræðilegt ástand vatnshlotsins er ekki þekkt. Aftur á móti hefur Skutulsfjörður innri verið flokkaður í gott efnafræðilegt ástand en óvissa ríkir um ástandið samkvæmt álagsgreiningu sem gerð var árið 2013. Vistfræðilegt ástand vatnshlotsins er enn metið í óvissu uns niðurstöður vöktunar á vistfræðilegum gæðapáttum liggja fyrir og ástand þess hefur verið metið. Umhverfisstofnun bendir á að fyrirhugaðar framkvæmdir þrengja enn frekar á straum vatns á milli vatnshlotanna tveggja í firðinum og gætu haft áhrif á vatnsskipti.

Því er mikilvægt að ástandsmat sé gert á vatnshlotinu Skutulsfjörður innri til að hægt sé að meta áhrif fyrirhugaðra framkvæmda á stöðu vatnshlotsins og umhverfismarkmið þess. Þegar gögn og ástandsmat vatnshlotsins hafa verið uppfærð þarf að gera mat á áhrifum

¹ <https://vatnavefsja.vedur.is/#/waterbody/101-1282-C>

² <https://vatnavefsja.vedur.is/#/waterbody/101-1381-C>

framkvæmda á vatnshlotið sem leyfisveitandi kallar eftir frá framkvæmdaraðila og tekur síðan afstöðu til. Slíkt áhrifamat skal innihalda upplýsingar um m.a.:

- Vatnshlotið sem um ræðir, ástand þess og umhverfismarkmið.
- Áhrif vegna framkvæmdarinnar og hvernig hún hefur áhrif á gæðapætti sem eru notaðir til að ástandsmeta strandsjávarvatnshlot. Ef greind eru líkleg neikvæð áhrif, bein og óbein, á gæðapættina vegna framkvæmdarinnar þarf að gera sérstaklega grein fyrir þeim tengslum og umfangi áhrifanna. Einnig hvort umhverfismarkmið munu nást eða ekki.
- Hugsanlegar mótvægisaðgerðir til að koma í veg fyrir neikvæð áhrif (þ.e. ef kemur í ljós að umhverfismarkmiðin nást ekki).
- Samlegðaráhrif allrar starfsemi (núverandi og fyrirhugaðri) sem hafa eða geta haft áhrif á vatnshlotið.

Gæðapættirnir sem skilgreindir hafa verið fyrir strandsjó eru nítrat, fosfat, blaðgræna, hryggleysingar á mjúkum botni og botnþörungur á hörðum botni. Umhverfisstofnun bendir á meta skuli áhrif framkvæmdarinnar á tegundafjölbreytileikastuðul (NQI stuðul) með aðstoð Hafrannsóknastofnunar. Einnig bendir stofnunin á að fiskeldisfyrirtæki í sveitarfélaginu gætu haft upplýsingar um gæðapættina og stöðu þeirra.

Umhverfisstofnun bendir á að landfylling getur einnig haft áhrif á vatnsformfræðilega gæðapætti sem hafa þó ekki enn verið skilgreindir í strandsjó. Breytingar á vatnsformfræði geta valdið áhrifum á ofangreinda gæðapætti.

Umhverfisstofnun bendir á að ef áhrifamatið leiðir í ljós hnignun eða mögulega hnignun á vatnshloti skv. 18 gr. laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála getur framkvæmdaaðili óskað eftir heimild stofnunarinnar til breytingar á vatnshloti.

Auk þess vill Umhverfisstofnun vekja athygli að skilgreint er staðbundið álag vegna óhreinsaðrar fráveitu og vegna flugsamgangna frá Ísafjarðarflugvelli. Einnig vill stofnunin benda á stöðuskýrslu fráveitumála þar sem fjallað er um fráveitumál á Ísafirði, en þar segir m.a. að engin hreinsun sé og margar útrásir virkar. Samþykkt hefur verið framkvæmdaáætlun til 2030 um að sameina útrásir á Ísafirði og færa þær flestar úr Skutulsfirði innri (Pollinum) og einnig að skólpið verði hreinsað áður en það er losað.³

Landfylling

Í greinargerð segir að syðst á tanganum er gert ráð fyrir nýrri u.þ.b. 2,3 ha landfyllingu þar sem efnismagn er óþekkt. Nýta á efni sem til fellur vegna dýpkunar við Sundabakka og í Sundunum, sbr. gildandi aðalskipulag.

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að það komi fram hvers konar efni þarf og hversu mikið efni þarf í landfyllinguna. Auk þess þarf að koma fram hvaðan á efnið að koma fyrir utan dýpkunarefni.

³ https://ust.is/library/sida/haf-og-vatn/Stoduskyrsla_fraveitumala_2020

Umhverfisstofnun bendir á að hluti framkvæmdarinnar er varp í hafið samkvæmt 9. gr. laga nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda. Umhverfisstofnun vekur athygli á að samkvæmt 9. gr. laganna er varp efna og hluta í hafið óheimilt. Umhverfisstofnun getur þó, að fenginni umsögn Hafrannsóknastofnunar, veitt leyfi til að eftirtöldum efnum og hlutum sé varpað í hafið:

- a. dýpkunarefnum,
- b. náttúrulegum, óvirkum efnum, þ.e. föstum jarðefnum sem ekki hafa verið unnin efnafræðilega og samsett eru úr efnum sem ólíklegt er að losni út í hafsvæðið,
- c. fiskúrgangi frá fiskverkunarstöðvum í landi, enda standi sérstaklega á.

Umhverfisstofnun vill vekja athygli á að með umsókn um varp í hafið þurfa að berast stofnunni upplýsingar samkvæmt viðauka I við leiðbeinandi reglur um meðferð dýpkunarefnis.⁴

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að það komi fram í tillögunni að varp dýpkunarefna og náttúrulegra óvirkra efna í hafið, þ.e. fastra jarðefna, er háð leyfi Umhverfisstofnunar í samræmi við 9 gr. laga nr. 33/2004 um varnir gegn mengun hafs og stranda.

Starfsleyfi

Stofnunin bendir á að skv. 1. mgr. 6. gr. laga nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir skal allur atvinnurekstur, sem sótt er um starfsleyfi fyrir, vera í samræmi við skipulag. Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að fram komi með skýrum hætti í skipulagstillögunni hvar leyfilegt sé að vera með starfsemi sem er starfsleyfisskyld hjá Umhverfisstofnun, eða heilbrigðisnefnd, til að hægt sé að meta hvort starfsemin samræmist skipulagi, skv. lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir og reglugerð nr. 550/2018 um losun frá atvinnurekstri og mengunarvarnaeftirlit.

Loftslag og loftgæði

Umhverfisstofnun tekur undir mikilvægi þess að fjallað sé um áhrif tillögunnar á loftslag og loftgæði.

Auk þess vill stofnunin benda á áætlun stjórnvalda um loftgæði sem nefnist *Hreint loft til framtíðar - áætlun um loftgæði á Íslandi 2018-2029* þar sem markmiðið er að stuðla að loftgæðum og heilnæmu umhverfi.

Virðingarfyllst,

Axel Benediktsson

sérfræðingur

Rakel Sæmundsdóttir

sérfræðingur

⁴ [Leiðbeinandi reglur um meðferð dýpkunarefnis okt2019.pdf \(umhverfisstofnun.is\)](#)